

Sygn. akt VP 18/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: A. M.

Protokolant: Justyna Przekorzyńska

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2018 r. w Legnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa S. K.

przeciwko (...) S.A. Oddział Zakłady (...) w L. oraz (...) S.A. Oddział Zakłady (...) w P.

o zapłatę

I. zasądza od stron pozwanych:(...) S.A. Oddział Zakłady (...) w L. oraz (...) S.A. Oddział Zakłady (...) w P. solidarnie na rzecz powoda S. K. następujące kwoty:

a) **160.000 zł** (słownie: sto sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 października 2017 r. do dnia zapłaty – tytułem zadośćuczynienia,

b) **32.678 zł** (słownie: trzydzieści dwa tysiące sześćset siedemdziesiąt osiem złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 października 2017 r. do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów,

c) **1.600 zł** (słownie: tysiąc sześćset złotych) miesięcznie poczynając od 1 listopada 2017 r. płatne do 10-go dnia każdego kolejnego miesiąca wraz ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat – tytułem renty na zwiększone potrzeby,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. zasądza solidarnie od stron pozwanych na rzecz powoda kwotę **11.047** tytułem zwrotu kosztów procesu,

IV. nakazuje stronom pozwany, aby uiściły solidarnie na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Legnicy) kwotę **823 zł** tytułem części nieuiszczonych w sprawie kosztów sądowych, zaliczając te koszty w pozostałym zakresie na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt V P 18/17

UZASADNIENIE

I. Żądania i stanowiska stron.

Powód S. K. domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych stron: (...)S.A Oddział Zakłady (...) w L. oraz (...) S.A Oddział Zakłady (...) w P. następujących kwot:

- 300.345,21 zł. - zadośćuczynienie za krzywdę wraz z odsetkami ustawowymi od dnia następnego po doręczeniu pozwu,

- 57.726,49 zł. - zwrot kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi od dnia następnego po doręczeniu pozwu,

- 2.000 zł. miesięcznie płatne do 10 - go dnia każdego miesiąca poczynając od listopada 2017 r. - zwiększone potrzeby powoda.

Powód wniósł także o ustalenie solidarnej odpowiedzialności pozwanych za dalsze szkody, które mogą ujawnić się w przyszłości jako następstwa choroby zawodowej i solidarne zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu.

Strona pozwana (...)S.A. Oddział Zakłady (...) w L. wniosła o oddalenie powództwa wskazując, że powód nie przedstawił żadnego dowodu, z którego wynikałaby jej odpowiedzialność. Osoba występująca przeciwko pracodawcy z takim roszczeniem obowiązana jest wykazać przesłanki prawne odpowiedzialności odszkodowawczej, nieustalenie zaś cywilnoprawnych podstaw odpowiedzialności pracodawcy za następstwa schorzenia uznanego za chorobę zawodową wyłącza zasądzenie roszczeń uzupełniających. Strona pozwana nadmieniła również, że uwzględniając okres

i warunki pracy, poziom narażenia przy dopuszczalnej normie dla ogółu ludności w Polsce, a także brak pomiarów promieniowania jonizującego za lata pracy powoda u strony pozwanej nie można jednoznacznie stwierdzić, że powód chorobę zawodową w postaci nowotworu wywołanego działaniem promieniowania jonizującego nabył u strony pozwanej. Z ostrożności procesowej, strona pozwana podniosła, iż w jej ocenie roszczenie powoda jest zdecydowanie za wysokie. Zakwestionowała również wysokość kwoty żądanej tytułem odszkodowania, jako nieudowodnionej. Powód sporządził w pozwie zestawienie poniesionych kosztów leczenia w łącznej kwocie 57.726,49 zł, jednakże tylko w części udowodnił ich poniesienie i wysokość przedstawiając stosowne faktury, mianowicie na koszty wizyt oraz witaminoterapii i ozonoterapii w kwocie 9.762 zł oraz na zakup nutridrinków za kwotę 260,15 zł, łącznie 10.022,15 zł. Wysokość pozostałych kosztów (47.704,34 zł), tj. kosztów dojazdów powoda do placówek medycznych (3.219,49 zł) i kosztów odwiedzin osób najbliższych (22.030 zł) oraz kosztów nabytych lekarstw i aparatu tlenowego, nie została w żaden sposób udowodniona. Wątpliwości strony pozwanej nie tylko co do kwoty, ale także co do zasadności budziło w szczególności żądanie zwrotu kosztów przyjazdu córki celem odwiedzin powoda w domu.

Strona pozwana (...)S.A. Oddział Zakłady (...) w P. wniosła również o oddalenie powództwa wskazując, że nie polemizuje z faktem, iż w związku z zatrudnieniem u niej u powoda doszło do zachorowania na chorobę zawodową. Strona pozwana podniosła, że wszystkie fakty potwierdzające chorobę powoda, jego prace u strony pozwanej jak i fakt stwierdzenia choroby zawodowej, nie uprawniają powoda do przyjęcia założenia, że to tylko pozwani odpowiadają za przyczyny jego choroby i jego cierpienie. Błędne jest także założenie powoda, że Sąd jest związany decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego co do odpowiedzialności cywilnoprawnej pracodawcy wymienionego w decyzji. Zdaniem strony pozwanej samoistną przyczyną powstania u powoda choroby nowotworowej płuc było palenie przez lata przez powoda papierosów, a nie czynniki środowiskowe występujące w miejscu pracy. Gdyby jednak biegli uznali, że czynniki te mogły się przyczynić do zachorowania, to konieczne było ustalenie wielkości przyczynienia pozwanego. Niezależnie od powyższego strona pozwana dodała, iż żądania powoda w sposób radykalny odbiegają od tych kryteriów zasądzenie zadośćuczynienia w żądanej wielkości prowadziłyby do jego nieuzasadnionego wzbogacenia.

II. Ustalone przez sąd i niezbędne dla rozstrzygnięcia okoliczności faktyczne:

Powód S. K. jest emerytem górniczym od stycznia 2009 r. Pracował pod ziemią w (...) od 01.02.1972 r. do 15.05.1980 r. kolejno na stanowiskach inżynier górnik, nadgórnik oddziału wydobywczego, sztygar zmianowy, starszy specjalista ds. techniki strzelniczej, nadsztygar techniki strzelniczej i w (...) od 18.12.1990 r. do 31.12.2008 r. jako nadsztygar ds. techniki strzelniczej i nadsztygar ds. techniki strzałowej. Od czasu przejścia na emeryturę nie pracował zawodowo. W trakcie pracy pod ziemią u obu pracodawców powód narażony był min. na czynniki o udokumentowanym działaniu

rakotwórczym tj. na działanie radiacyjne pochodzące z naturalnych izotopów promieniotwórczych w wyrobiskach górniczych (radon i produkty jego rozpadu), dodatkowo zaś - na działanie pyłu, kadmu i arsenu.

Dowód:

- akta osobowe powoda,
- opinia biegłej z zakresu chorób wewnętrznych i medycyny pracy z dnia 24 kwietnia 2018 r. (k.256-265),
- opinia biegłego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii onkologicznej (k.296-298).
- akta Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. w tym decyzja Nr (...)Państwowego Inspektora Sanitarnego w P. z dnia 3 sierpnia 2016 r., decyzja nr (...)(...) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;

W grudniu 2014 r. w zdjęciu klatki piersiowej powoda stwierdzono guz płata górnego płuca prawego. W wykonanym w dniu 28.01.2015 r. badaniu TK klatki piersiowej opisano w segmencie 2 prawego płuca nieregularną zmianę z drobnymi zwapnieniami o wymiarach w przekroju poprzecznym ok. 5x 3,3 cm, w pomiarze CC 6 cm. Zmiana położona była wzdłuż oskrzela segmentarnego od poziomu wnęki do szczytu płuca gdzie łączyła się z opłucną. Poza tym opisano guzki satelitarne o średnicy 1 cm położono przyśrodkowo od zmiany, pojedynczy nieostro ograniczony guzek w części podstawnej segmentu 2, drobne zwapnienie w szczelinie poziomej, obecność dwóch drobnych guzków o średnicy 2 mm w części szczytowej segmentu i/2 lewego płuca i w segmencie 9 tego płuca pojedynczy guzek tej samej wielkości. Poza tym pola płucne bez zmian ogniskowych. W badaniu uwidoczniono powiększony węzeł chłonny prawej wnęki o wymiarach 2,2 x 1,5 cm w przekroju poprzecznym oraz węzły chłonne śródpiersiowe, okolicy podziału tchawicy 1,2 cm, okna aortalno -płucnego 1,4 cm. Na podstawie wykonanego badania postawiono rozpoznanie: guz prawego płuca. W dniu 11.02.2015 r. w warunkach szpitalnych, w Oddziale(...) wykonano powodowi badanie bronchofiberoskopowe z pobraniem materiału do badania histopatologicznego. Powód został także zakwalifikowany do konsultacji z Prof. J. K., która miała miejsce w dniu 03.03.2015 r. Po konsultacji zalecono dalszą diagnostykę w (...) Centrum (...) we W. (...). Termin przyjęcia ustalono na dzień 17.03.2015 r. W dniu 05.03.2015 r. lekarz POZ M. w L. wydał powodowi także kartę diagnostyki i leczenia onkologicznego. W okresie od 17.03.2015 r. do 07.04.2015 r. powód był hospitalizowany w Oddziale (...) we W. z rozpoznaniem: rak wielkokomórkowy płuca prawego, zapalenie płuca prawego w okresie pooperacyjnym, ostra niewydolność oddechowa, niewydolność krążenia w okresie pooperacyjnym. W trakcie pobytu w Oddziale w dniu 23.03.2015 r. wykonano powodowi prawostronną torakotomię i usunięto płat górny płuca prawego oraz przeprowadzono operację wnęki. Badanie histopatologiczne guza wykazało raka wielkokomórkowego. Po operacji wystąpiły objawy niewydolności krążeniowo-oddechowej i radiologiczne cechy zapalenia płuca po stronie operowanej. Powód został przekazany do Oddziału (...) gdzie przebywał do 01.04.2015 r. tj. do uzyskania normalizacji stanu układu krążenia, regresję zmian zapalnych w obrazie radiologicznym. W kwietniu 2015 r. powód był ponownie hospitalizowany w Oddziale (...) M. w L. z rozpoznaniem rak wielkokomórkowego płuca prawego leczony operacyjnie usunięciem płata górnego płuca prawego - 23.03.2015 r., płyn w prawej jamie opłucnowej. W trakcie hospitalizacji ewakuowano z prawej jamy opłucnowej 2300 ml płynu oraz podjęto leczenie farmakologiczne. Od czerwca 2015 r. rozpoczęto leczenie uzupełniające chemią schematem(...) w zredukowanych dawkach. Po czterech cyklach terapii uzupełniającej w kontrolnym badaniu PET - CT. W dniu 30.11.2016 r. opisano zmiany przemawiające za obecnością przerzutów do miększu prawego płuca oraz węzłów chłonnych śródpiersia grup 3a, 5, 10R, 10L, 11R, 11 L. Po leczeniu operacyjnym kontynuowano terapię. W okresie od 5.12.2016 r. do 22.12.2016 r. powód był hospitalizowany w Oddziale(...) z rozpoznaniem: chemioterapia I cykl wg programu - C., N. pierwsze ramię, rak wielkokomórkowy płuca prawego z ujemną mutacją (...), stan po torakotomii prawostronnej i lobectomii górnej prawej z limfadenectomią śródpiersia - 23.03.2015 r., stan po chemioterapii uzupełniającej - 4 cykle PN do 22.08.2015 r., stan po zapaleniu płuca prawego i niewydolności krążenia w okresie pooperacyjnym, przewlekła niewydolność nerek, torbiel nerki lewej. W trakcie hospitalizacji ustalono terapię na trzy ww. kursy oraz ocenę radiologiczną. W grudniu 2016 r. powód był ponownie hospitalizowany w Oddziale (...) z powodu podejrzenia zapalenia płuc. Wykonane badania radiologiczne wykluczyły obecność zmian zapalnych płuc. W lutym 2017 r. ponownie trafił do Oddziału (...) z powodu kaszlu, duszności oraz gorączki do 39 st., gdzie był hospitalizowany

w okresie od 07.02.2017 r. do 10.02.2017 r. z rozpoznaniem: ostre zapalenie oskrzeli, stan po lobektomii górnej prawej z powodu raka wielkokomórkowego 23.03.2015 r., stan po chemioterapii uzupełniającej do 22.08.2016 r., chemioterapia z powodu wznowy procesu npl, pochw w wywiadzie, niedomykalność zastawki mitralnej małego stopnia w przebiegu zmian wstecznych, niedomykalność zastawki trójdzielnej umiarkowanego stopnia, nadciśnienie płucne wtórne małego stopnia, przewlekła choroba nerek, torbiele wątroby i nerek, cukrzyca typu 2 leczona obecnie dietą. Po podaniu trzeciego cyklu chemioterapii w Oddziale (...) wg programu C., N. (niepełne I-sze ramię) wykonano kontrolną tomografię komputerową klatki piersiowej, która wykazała częściową regresję zmian. W trakcie konsylium Onkologicznego w dniu 28.02.2017 r. zdecydowano o kontynuacji leczenia systemowego i ewentualnej terapii objawowej. Powód został wypisany do domu z rozpoznaniem: rak wielkokomórkowy płuca prawego z ujemną mutacją (...), stan po chemioterapii III cykle (niepełne I-sze ramię) wg programu -C., N., małopłytkowość w przebiegu leczenia, stan po torakotomii prawostronnej i lobektomii górnej prawej z limfadenektomią śródpiersia- 23.03.2015 r., stan po chemioterapii uzupełniającej 4 cykle (...) do 22.08.2015 r., niedomykalność zastawki mitralnej małego stopnia w przebiegu zmian wstecznych, niedomykalność zastawki trójdzielnej umiarkowanego stopnia, nadciśnienie płucne wtórne małego stopnia, cukrzyca typu 2 leczona obecnie dietą, stan po zapaleniu płuca prawego i niewydolności krążenia w okresie pooperacyjnym, przewlekła niewydolność nerek, torbiel nerki lewej. Powodowi zalecono ponowne zgłoszenia się do Oddziału w dniu 07.03.2017r. oraz właściwe odżywianie się (dieta wysokobiałkowa) i przyjmowanie płynów ok. 2l/dobę, przyjmowanie leków: S., Z. oraz leków przewlekłych.

Powód kontynuuje terapię w (...) w Ż., gdzie leczony jest ozonoterapią i otrzymuje wlewy z witamin. Przebywa pod stałą kontrolą Poradni (...) oraz w Poradni (...). Ozonoterapia odbywa się jeden raz w miesiącu (zalecana dawka to 2 razy w tygodniu). Poza tym otrzymuje wlewy z wit. C, wit. D jeden raz w miesiącu (także zalecana dawka 2 razy w tygodniu). W terapii stosuje także zdrową żywność i odżywkę np. nutridrinki 2 razy dziennie. Z powodu duszności powód prowadzi w warunkach domowych tlenoterapię rano i wieczorem. W tym celu zakupił koncentrator tlenu.

Dowód:

- opinia biegłej z zakresu chorób wewnętrznych i medycyny pracy z dnia 24 kwietnia 2018 r. (k.256-265);
- akta osobowe powoda

Powód zaliczony został do znacznego stopnia niepełnosprawności z przyczyną niepełnosprawności określoną symbolem (...) (choroby układu oddechowego i krążenia, w tym m.in. przewlekła obturacyjna choroba płuc, zakaźne choroby płuc, prowadzące do niewydolności oddechowej, nowotwory płuc i opłucnej, wrodzone i nabyte, wady serca, choroba niedokrwienna serca, kardiomiopatie, nadciśnienie tętnicze z powikłaniami i wiele innych).

Dowód:

- kserokopia orzeczenia z dnia 18 marca 2016 r. o stopniu niepełnosprawności powoda (k.91).

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 08.03.2017 r. powód został uznany za trwale całkowicie niezdolnego do pracy od 21.11.2016 r. w związku z chorobą zawodową. Powód ma także orzeczoną niezdolność do samodzielnej egzystencji, bez związku z chorobą zawodową. Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 08.03.2017 r. ustalono 50% stałego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami choroby zawodowej.

Dowód:

- kserokopia orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z 8 marca 2017 r.(k.92).

Prawomocną decyzją z dnia 03.08.2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w P. wydał decyzję o stwierdzeniu u powoda choroby zawodowej z zakresu: nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: nowotwory wywołane działaniem

promieniowania jonizującego z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10% - wymienionej w pozycji 17.9 wykazu chorób zawodowych.

Dowód:

- akta Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. w tym decyzja Nr (...) Państwowego Inspektora Sanitarnego w P. z dnia 3 sierpnia 2016 r., decyzja nr (...)Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;

Istnieje związek przyczynowy pomiędzy warunkami środowiska pracy u stron pozwanych, tj. Oddział Zakłady (...)w L. i Oddział Zakłady (...) w P., a stwierdzonym u powoda schorzeniem uznanym za chorobę zawodową. Wyliczony wskaźnik indukcji nowotworu wynosi 16,49 %, Nie można jednoznacznie wskazać, że chorobę zawodową spowodowała praca (jej warunki) tylko u jednej strony pozwanej, ponieważ warunki pracy powoda w kopalniach miedzi, ze względu na ich lokalizacje, czynniki szkodliwe, zajmowane stanowiska można uznać za tożsame. Przyczyną rozpoznanej choroby zawodowej jest promieniowanie jonizujące i produkty rozpadu radonu - czynnik uznany za rakotwórczy u ludzi zgodnie z obowiązującym wykazem tych czynników.

Leczenie powoda polegało na usunięciu płata górnego płuca prawego wraz z węzłami chłonnymi z następową chemioterapią. Leczenie było powiklane niewydolnością krążeniowo oddechową. Zabieg operacyjny doprowadził do trwałego upośledzenia funkcji układu oddechowego. Biorąc pod uwagę wyjściowy stopień zaawansowania nowotworu, oraz pojawienie się wznowy rokowanie jest bardzo poważne. Stan zdrowia powoda będzie się systematycznie pogarszał. Leczenie onkologiczne schorzenia jest bardzo obciążające i w dużym stopniu jest uciążliwe.

Podstawowym problem zdrowotnym powoda w chwili obecnej jest znaczne ograniczenie wydolności oddechowej uniemożliwiająca zaspakajanie podstawowych potrzeb. W chwili obecnej duszność w znacznym stopniu utrudnia wszystkie czynności życiowe. Powód musi być poddawany tlenoterapii. Ograniczenie wydolności układu oddechowego jest efektem przebytego leczenia choroby zawodowej. Stan zdrowia powoda jest obecnie bardzo zły a uszczerbek na zdrowiu praktycznie 100 %. Powód nie jest w stanie wykonywać samodzielnie żadnych czynności.

Dowód:

- opinia biegłej z zakresu chorób wewnętrznych i medycyny pracy z dnia 24 kwietnia 2018 r. (k.256-265);

- opinia biegłego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii onkologicznej (k.296-298).

- akta Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P.

Powód – pracując pod ziemią u stron pozwanych - przez kilkanaście lat palił papierosy. W etiologii choroby zawodowej powoda konieczne jest uwzględnienie istnienia pozazawodowego czynnika w postaci palenia papierosów skutkującego kilkudziesięcioletnim narażeniem na czynniki rakotwórcze zawarte w dymie tytoniowym.

Dowód:

- akta Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. - w tym opinie (...) z 23 czerwca 2016 r. oraz 30 września 2016 r.

Za uszczerbek na zdrowiu spowodowany chorobą zawodową powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z ZUS w kwocie 39.000 zł.

Dowód:

- Informacja ZUS Oddział w P. z 15 stycznia 2018 r. o uzyskanych przez powoda świadczeniach emerytalno-rentowych(k 192-192v);

Powód w związku z leczeniem choroby zawodowej dojeżdżał do placówek medycznych ((...) Centrum (...) we W., (...) Centrum (...) w L., prywatnego ośrodka medycznego (...) w Ż.), w których odwiedzała go także żona i płacił za dojazdy, wizyty lekarskie, witaminoterapię, ozonoterapię, lekarstwa, suplementy niezbędne do odpowiedniego odżywiania (nutridrinki), aparat tlenowy. Koszty te były zasadne i okresie od początku leczenia powoda do października 2017 r. wyniosły 40.847 zł.

Choroba zawodowa generuje dodatkowe i zasadne koszty związane z odpowiednim odżywianiem, tlenoterapią czy też leczeniem wspomagającym. Koszty te w skali miesiąca należy ocenić na 2.000 zł.

Dowód:

- kserokopie faktur (k.94-127);
- przesłuchanie świadka B. W. (1), e-protokół z 2 lutego 2018 r. 00:09 i nast. (k.197v-198v);
- przesłuchanie świadka J. K., e-protokół z 2 lutego 2018 r. 00:47:26 i nast. (k.198v-199)
- przesłuchanie świadka A. K., e-protokół z 2 lutego 2018 r. 00:57:22 i nast. (k.199-199v);
- przesłuchanie świadka T. W., e-protokół z dnia z 2 lutego 2018 r. 01:25:35 i nast. (k. 199v);
- przesłuchanie powoda, e-protokół z dnia z 2 lutego 2018 r. 01:31:23 i nast. (k. 199v-201).
- opinia biegłej z zakresu chorób wewnętrznych i medycyny pracy z dnia 24 kwietnia 2018 r. (k.256-265);
- opinia biegłego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii onkologicznej (k.296-298).

III. wyjaśnienie podstawy prawnej roszczeń z przytoczeniem przepisów prawa.

1. podstawa odpowiedzialności stron pozwanych - art. 435 k.c. i 441 k.c.

Chorobowa zawodowa traktowana jest bezsprzecznie jako zdarzenie stanowiące czyn niedozwolony w rozumieniu przepisów prawa cywilnego. Nie budzi także wątpliwości , iż strony pozwane są podmiotami, o których mowa w art. 435 k.c. Spełnione zostały również pozostałe przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w tym przepisie w postaci szkody (o czym niżej) oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem stron pozwanych a szkodą. W tym zakresie wskazać trzeba – co wynika zarówno z materiałów zebranych przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w P. w szczególności w postaci kart oceny narażenia zawodowego, opinii (...) w Ł., jak i przeprowadzonych przez Sąd opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy i onkologii - że powód podczas wykonywania pracy u obu stron pozwanych narażony był na działanie radiacyjne pochodzące z naturalnych izotopów promieniotwórczych w wyrobiskach górniczych (radon i produkty jego rozpadu), dodatkowo zaś - na działanie pyłu kadmu i arsenu. Dlatego właśnie biegli sądowi z zakresu medycyny pracy i onkologii nie mieli jakichkolwiek wątpliwości i byli zgodni co do istnienia związku przyczynowego pomiędzy warunkami środowiska pracy powoda u stron pozwanych a stwierdzoną u powoda chorobą zawodową. Skoro u obu pracodawców powód pracował w narażeniu na promieniowanie jonizujące, a biegli wskazali dodatkowo, iż nie jest możliwe ustalenie, że choroba zawodowa powoda została spowodowana przez warunki pracy tylko w jednym podmiocie, to obie strony pozwane ponoszą odpowiedzialność solidarną w niniejszej sprawie (art. 441 k.c.). Przy tego rodzaju odpowiedzialności nie ma znaczenia w jakim zakresie każdy z podmiotów spowodował szkodę (przyczynił się do jej powstania. Kwestia ta może mieć jedynie znacznie dla wielkości roszczeń regresowych współdłużników solidarnych, co nie jest przedmiotem niniejszej sprawy.

2. przyczynienie się powoda do powstania szkody - art. 362 k.c.

Sąd uznał, iż powód - poprzez wieloletnie palenie tytoniu - przyczynił się do powstania szkody. Wprawdzie biegli wskazywali w swych opiniach, że nie jest możliwe ustalenie rozmiaru tego przyczynienia, ale wzięto w tym zakresie pod uwagę całość materiału dowodowego zebranego w sprawie w szczególności treść opinii z 23 czerwca 2016 r. i 30 września 2016 r. (...)w Ł. (akta Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego). Wynika z nich, iż lekarze tej jednostki orzeczniczej (jednej z dwóch w kraju wysoce specjalistycznych w zakresie chorób zawodowych) przyjmują konieczność uwzględnienia w etiologii choroby zawodowej powoda istnienie pozazawodowego czynnika właśnie w postaci palenia papierosów skutkującego kilkudziesięcioletnim narażeniem na czynniki rakotwórcze zawarte w dymie tytoniowym.

Mając to na uwadze oraz zdecydowanie przeważający w powstaniu choroby zawodowej czynnik narażenia zawodowego, uznano przyczynienie powoda w rozmiarze 20 %. O taką też wielkość pomniejszono zasądzone na rzecz powoda świadczenia.

3. zadośćuczynienie za krzywdę - art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c.

Pojęcie krzywdy w rozumieniu art. 445 k.c. (i kryteria jego oceny prezentowane w orzecznictwie sądowym) pełnomocnikom stron (oraz Sądowi Apelacyjnemu rozpatrującemu ewentualną apelację od wyroku wydanego w niniejszej sprawie) jest doskonale znane. Wystarczy tylko wskazać, że obejmuje ono wszelkie następstwa uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zarówno w sferze cierpień fizycznych (ból i inne dolegliwości), jak i w sferze cierpień psychicznych. Celem zadośćuczynienia jest przede wszystkim złagodzenie tych cierpień. Winno ono mieć charakter całościowy.

Oceniając rozmiar tak rozumianej krzywdy Sąd wziął pod uwagę przede wszystkim treść opinii biegłych z zakresu medycyny pracy i onkologii (także zeznań świadków) i wynikające z nich wnioski co do skutków choroby zawodowej dla zdrowia powoda, znaczne uciążliwości leczenia (powód był 14 razy hospitalizowany w szpitalu we W. oraz w Ł., poddawany był uciążliwej chemioterapii, odbył liczne badania i konsultacje specjalistyczne, korzystał z wlewoń dożylnych witaminy C oraz ozonoterapii w prywatnym ośrodku medycznym pod W.), niekorzystne prognozy na przyszłość oraz – co również jest istotne - wiek powoda. Tak rozumiane całościowe skutki choroby powoda dają podstawę do określenia wysokości zadośćuczynienia na poziomie ok. 250.000 zł. Mając na uwadze otrzymane przez powoda jednorazowe odszkodowanie z ZUS w kwocie 39.000 zł oraz 20 % - owe przyczynienie zasądzone zadośćuczynienie w kwocie 160.000 zł. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie zgodnie z żądaniem (art. 481 k.c.). Żądanie wyższej kwoty Sąd uznał za nadmierne w stosunku do krzywdy powoda.

4. zwrot kosztów - art. 444§ 1 k.c.

Żądanie uwzględniono w części. Ze stanowiącej element pozwu tabeli (k. 12 - 13 akt sprawy) oceniono w następujący sposób koszty z poszczególnych punktów:

a) poz. 131, 132, 133 – uwzględniono w całości, uzasadnione dojazdy powoda do placówek medycznych, w których się leczył,

b) poz. 134 - koszty dojazdów żony powoda (wydatki z dochodów uzyskanych w ramach małżeńskiej wspólności ustawowej) celem odwiedzin powoda - co do zasady uzasadnione, mając jednak na uwadze, iż z zeznań żony powoda (k. 199) wynika, że w okresie pobytu powoda od 17 marca do 7 kwietnia 2015 r. w (...) Centrum (...) we W. dojeżdżała w odwiedziny autobusem, a bilet w jedną stronę kosztował 10 zł - uwzględniono 20 codziennych wizyt, koszt jednej wizyty 20 zł = 400 zł,

c) poz. 135 - uwzględnione w całości - codzienne dojazdy żony powoda prywatnym samochodem do placówki medycznej w której powód się leczył, potwierdzone w jej zeznaniach,

d) poz.136 - nie uwzględniono w żadnym zakresie - powodem w sprawie jest S. K.. Nie zostało wykazane, że koszty dojazdów córek i innych członków rodziny poniesione zostały przez niego właśnie (np. poprzez przekazywanie

określonych kwot na zakup paliwa), a córki powoda i inni członkowie jego rodziny, którzy ewentualnie koszty te ponieśli nie są powodami w niniejszej sprawie. Nadto z zeznań B. W. (2) (córki powoda - druga córka mieszka w P.) wynika, że mieszka ona we W., a w tej pozycji tabeli jest wskazany dojazd z okolic W.. Poza tym nie wiadomo o wizyty jakich innych członków rodziny chodzi w tej pozycji.

e) poz. 137 - nie uwzględniono w żadnym zakresie - argumentacja jak w punkcie 136 (koszty poniesione przez inną osobę aniżeli powód w niniejszej sprawie),

f) poz. 138 - nie uwzględniono żadnym zakresie - argumentacja jak wyżej. Nadto były to wizyty córki powoda w domu rodzinnym w N. i jako takie stanowiły element utrzymywania zwykłych więzi rodzinnych. Powód pozostawał wówczas w domu pod opieką żony, nie zaś poza miejscem zamieszkania - w placówce medycznej,

g) poz. 139 i 140 i 140 - koszty uzasadnione i uwzględnione w całości (vide: opinia biegłego z zakresu medycyny pracy i onkologa).

Ostatecznie uwzględniło: $939,09 + 125,37 + 2.158,03 + 400 + 2.340,24 + 2.407,10 + 9.762 + 21.915 \text{ zł} + 800 = 40.847 - 20\% = \mathbf{32.678 \text{ zł}}$ z odsetkami ustawowymi za opóźnienie - zgodnie z żądaniem (art. 481 k.c.).

5. renta z tytułu zwiększonych potrzeb – art. 444 § 2 k.c.

Żądanie uwzględnione w części. Powód domagał się z tego tytułu kwoty 2.000 zł poczynając od 1 listopada 2017 r. (do października 2017 r. kwota miesięczna z tego tytułu uwzględniona w zwrocie kosztów z pkt 4). Biegły onkolog wskazał jednoznacznie (nie było to kwestionowane przez strony pozwane), że miesięczne zwiększone potrzeby powoda (przede wszystkim konsultacje lekarskie, koszty dojazdów na konsultacje i do prywatnego ośrodka medycyny, wydatki ponoszone na zakup lekarstw, witaminoterapię i ozonoterapię oraz odpowiednich preparatów dietetycznych – nutridrinków) stanowią kwotę żadaną przez powoda z tego tytułu. Zatem $2.000 - 20\% = \mathbf{1.600 \text{ zł}}$. Taką też kwotę miesięcznej renty zasądzono na rzecz powoda od listopada 2017 r.

6. żądanie ustalenia odpowiedzialności na przeszłość – art. 189 k.p.c.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 12 kwietnia 1970 r. (III PZP 34/69), zasądzenie określonego świadczenia z art. 444 § 1 i 2 k.c. czy art. 445 k.c. nie wyłącza jednoczesnego ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mające powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia, a podstawą prawną powyższego jest art. 189 k.p.c. Ustalenie takie uzasadniane było w orzecznictwie sądowym zabezpieczeniem interesu prawnego poszkodowanego zasadzającego się na obowiązujących pierwotnie niekorzystnych regulacjach dotyczących biegu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego oraz na złagodzeniu trudności dowodowych powodowanych wpływem czasu pomiędzy wystąpieniem zdarzenia wywołującego szkodę, a dochodzeniem jej naprawienia.

Na skutek ingerencji ustawodawcy, na mocy ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz.U. z 2007 r. Nr 80, poz. 538) wprowadzono art. 442¹ k.c. zgodnie z którego § 3, w razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Wcześniej okres przedawnienia wynosił 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. Jak widać więc, ewentualne dalsze roszczenia powoda nie są zagrożone przedawnieniem, co eliminuje interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość na tej podstawie.

Sądowi znane jest stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 24 lutego 2009 r. (III CZP 2/09), zgodnie z którym pod rządem art. 442¹ k.c § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Wskazywane jednak przez Sąd Najwyższy w tym judykacie same ewentualne trudności dowodowe przy prowadzeniu procesu wiele lat po zdarzeniu nie są wystarczającym argumentem za przyjęciem istnienia interesu prawnego.

Niezależnie od tego, czy powód dysponowałaby (czy też nie) wyrokiem ustalającym, jego sytuacja prawna oceniana przez pryzmat obowiązków w zakresie dowodzenia przedstawia się w tożsamy sposób. W przypadku ujawnienia się nowej szkody na osobie powód obowiązany będzie wykazać nie tylko fakt jej wystąpienia, rozmiar i skutki przekładające się na ocenę wielkości krzywdy i ewentualnej szkody majątkowej, ale też związek przyczynowy ze zdarzeniem, za którego skutki odpowiada pozwana. Samą zaś zasadę odpowiedzialności pozwanej przesądza już rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie.

Interes prawny powinien być interpretowany z uwzględnieniem celowości wykładni tego pojęcia, konkretnych okoliczności danej sprawy i tego, czy strona może uzyskać pełną ochronę swoich prawa w drodze powództwa o świadczenie (tak: SN w wyroku z dnia 27 stycznia 2004 r., II CK 387/02).

Powód od początku leczenia choroby zawodowej ma zgromadzoną kompletną dokumentację medyczną, dlatego Sąd nie dostrzega powodów, aby na dalszym etapie leczenia, w razie ewentualnego ujawnienia się nowych schorzeń, miał trudności ze zgromadzeniem takiej dokumentacji, a co za tym idzie - z problemami dowodowymi, zwłaszcza, że obecnie placówki medyczne przechowują dokumentację niejednokrotnie w postaci elektronicznej.

Powyższe skutkowało tym, że Sąd nie dopatrywał się interesu prawnego po stronie powoda w ustaleniu odpowiedzialności stron pozwanych za szkody mogące powstać w przyszłości.

7. koszty procesu –art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Po stronie powoda: 24.504 zł. (opłata od pozwu 19.104 zł i koszty zastępstwa procesowego zgodnie z § 2 pkt 7 i 9 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia MS z 22.10. 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 5.400 zł).

Po stronie pozwanych - koszty zastępstwa procesowego zgodnie z § 2 pkt 7 i 9 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia MS z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - 5.400 zł.

Wartość przedmiotu sporu 382.072 zł. Powód wygrał 211.878 zł. $(160.000+32.678+12 \times 1.600)$ tj. $55\% \times 24.504 = 13.477$ zł.

Pozwani wygrali w 45 % czyli $45\% \times 5.400$ zł = 2.430 zł.

Po wzajemnej kompensacji pozwani winni zapłacić powodowi solidarnie **11.047** zł (13.477- 2.430)

8. Koszty sądowe nieuiszczone - art. 113 u.k.s.c.

Wydatki na opinii biegłych i świadków - łącznie 1.496, 80 zł.

Strony pozwane obciąża obowiązek zapłaty $55\% \times 1.496,80 =$ **823 zł**